

ಹಳಗನ್ನಡ ಭಾಷೆಯ ಸ್ವರೂಪದ ಒಂದು ಪಕ್ಷಿ ನೋಟ

(Halagannada bhasheya swaropada ondu pakshi nota)

ಕೆ.ರವಿಚಂದ್ರ ಕನ್ನಡ ಸಹಾಯಕ ಪ್ರಾಧ್ಯಾಪಕರು ಸರ್ಕಾರಿ ಪ್ರಥಮ ದರ್ಜೆ ಕಾಲೇಜು, ದೇವನಹಳ್ಳಿ. ಬೆಂಗಳೂರು ಗ್ರಾಮಾಂತರ ಜಿಲ್ಲೆ. ೫೬೨೧೧೦

ABSTRACT: ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯ ಪರಂಪರೆಯು ಬಹು ಪ್ರಾಚೀನವಾದುದು. ಇದರ ಮೂಲ ಬೀಜಗಳು ಕ್ರಿ.ಶ.ದ ಆರಂಭದಿಂದಲೇ ಗೋಚರಿಸುತ್ತವೆ. ಆದರೆ ನಮಗೆ ಸಿಕ್ಕಿರುವ ಆಕರಗಳಲ್ಲಿ ಮೊದಲು ಕನ್ನಡ ಪ್ರಕಟಗೊಳ್ಳುವುದು ಶಾಸನಗಳಲ್ಲಿ. ನಂತರ ವ್ಯಾಖ್ಯಾನ ಗ್ರಂಥ, ಶಾಸ್ತ್ರ ಗ್ರಂಥ, ಅಲಂಕಾರ ಗ್ರಂಥ, ಛಂಧೋಗ್ರಂಥ, ಚಂಪು ಕಾವ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಭಾಷೆ ಬೆಳಗುತ್ತದೆ. ಕನ್ನಡ ಭಾಷೆಯನ್ನು ಸ್ವರೂಪ ಮತ್ತು ತಿರುವುಗಳ ಆಧಾರದ ಮೇಲೆ ಕೆಳಕಂಡ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ವಿಭಾಗಿಸಬಹುದು;

01. ಪ್ರಾಚೀನ ಕನ್ನಡ ಭಾಷೆ : ಕ್ರಿ.ಶ.ದ ಆರಂಭದಿಂದ 08ನೇ ಶತಮಾನದವರೆಗೆ,
02. ಹಳಗನ್ನಡ ಭಾಷೆ : 09 ರಿಂದ 11ನೇ ಶತಮಾನದ ಕೊನೆಯವರೆಗೆ,
03. ನಡುಗನ್ನಡ ಭಾಷೆ : 12 ರಿಂದ 18ನೇ ಶತಮಾನದವರೆಗೆ,
04. ಹೊಸಗನ್ನಡ ಭಾಷೆ : 19 ನೇ ಶತಮಾನದಿಂದ ಸದ್ಯದವರೆಗೆ,

ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯವು ವಿವಿಧ ಕಾಲ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ, ಅಂದಂದಿನ ಕಾಲದ ಭಾಷೆ-ಶೈಲಿಗಳನ್ನು ಮೈಗೂಡಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತ, ತನ್ನ ರೂಪ, ಸ್ವರೂಪ ಮೈದಾಳಿಸಿಕೊಂಡಿತು. ಪ್ರಾಚೀನ ಕನ್ನಡ ಭಾಷೆಯ ಕುರಿತು ವಿವೇಚಿಸುವುದು ಕಷ್ಟ ಸಾಧ್ಯದ ಮಾತಾದರೂ, ಪ್ರಾಚೀನ ಮತ್ತು ಹಳಗನ್ನಡ ಭಾಷೆಯ ಸ್ವರೂಪದ ಒಂದು ಪಕ್ಷಿ ನೋಟ ನೋಡಬಹುದು. ಪ್ರಾಚೀನ ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ - ಹಲ್ಮಿಡಿ ಶಾಸನ, ಬಾದಾಮಿ ಶಾಸನಗಳು, ಹಳಗನ್ನಡದ ಕಾಲಾವಧಿಯಲ್ಲಿ - ಕಳಸದ ಶಾಸನ, ಬೆಳತೂರಿನ ಶಾಸನ, ಶಾಸ್ತ್ರ ಗ್ರಂಥಗಳು ಹಾಗೂ ಮಹಾಕಾವ್ಯಗಳು ಅಂದಿನ ಭಾಷೆಯನ್ನು ಪ್ರತಿನಿಧಿಸುತ್ತವೆ. ಈಗ ಲಭ್ಯವಿರುವ ಮಾಹಿತಿಯಂತೆ ಕನ್ನಡದ ಪ್ರಾಚೀನ ಶಾಸನವೆಂದರೆ ಕ್ರಿ.ಶ. 450ರ ಹಲ್ಮಿಡಿ ಶಾಸನ. ಈ ಶಾಸನದಿಂದ ಪ್ರಾರಂಭಗೊಂಡು ಹನ್ನೊಂದನೆಯ ಶತಮಾನದ ಕೊನೆಯವರೆಗಿನ ಕನ್ನಡ ಭಾಷೆಯ ಸ್ವರೂಪವನ್ನು ಹಿಡಿದಿಡುವುದು ಈ ಲೇಖನದ ಮಿತಿ.

Keywords: ಪ್ರಾಚೀನ ಕನ್ನಡ, ಹಳಗನ್ನಡ ಭಾಷೆ, ನಡುಗನ್ನಡ ಭಾಷೆ, ಹೊಸಗನ್ನಡ ಭಾಷೆ, ಪಕ್ಷಿ ನೋಟ, ಕಳಸದ ಶಾಸನ, ಬೆಳತೂರಿನ ಶಾಸನ, ಹಲ್ಮಿಡಿ ಶಾಸನ, ಬಾದಾಮಿ ಶಾಸನಗಳು.

ಪ್ರಾಚೀನ ಕನ್ನಡದ ವಿವಿಧ ಶಾಸನಗಳನ್ನು ಅವಲೋಕಿಸಿದಾಗ ಪ್ರಾಪ್ತಿಯಾದ ಭಾಷಿಕ ಸ್ವರೂಪ ಇಂತಿದೆ;

01. ಬಿಂದುವಿನ ಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ ಅನುನಾಸಿಕಗಳ ಬಳಕೆ:

ಹಲ್ಮಿಡಿ ಶಾಸನದಲ್ಲಿ(ಹ.ಶಾ): ಶಾರ್ಙ್ಗ, ನಾಗೇಂದ್ರಾಭಿಳರ್, ಸಳ್ಳಜ್ಜದರ್, ಕರುಮ್ಪಿಡಿ ಅಪತ್ತೊನ್ನಿ.
ಒಂದನೇ ಪುಲಕೇಶಿಯ ಬಾದಾಮಿ ಶಾಸನದಲ್ಲಿ(ಬಾ.ಶಾ.01) ಪಞ್ಚಷಷ್ಠಿ, ಧರಾಧರೇನ್ತ, ಮುಜೇಯಮ್ಭೂತಯೋ ಇಮ್ಮಡಿ ಪುಲಕೇಶಿಯ ಬಾದಾಮಿ ಶಾಸನದಲ್ಲಿ(ಬಾ.ಶಾ.02) ವರನೇಜಸ್ಸಿನೋ, ಮದರನೈ, ಸನ್ನಿಕ್ಕು.

ಕಳಸದ ಶಾಸನದಲ್ಲಿ(ಕ.ಶಾ) ಪಗೆಗೊಣ್ಣಾಡುವ, ಬೆರಸೋವದನಕನ, ಗಿಳಿವಿಣ್ಣು ನಿನ್ನೆರೆಯನ, ಮಣ್ಣಲಾಗ್ರ
ಬಿಂದು ಪ್ರಯೋಗ:

ಹ.ಶಾ. ಶ್ರೀಪರಿಷ್ಕಂಗೆ

ಬಾ.ಶಾ. ಮಾಧುರ್ಯಂಗೆ, ಬಂದು, ಸಿಂಘ, ನೆಮಗೆಂದು, ವಿಪರೀತಂಗಹಿತರ್ಕಳ್ ಕ.ಶಾ. ವಿಂದೇರಿದು, ಕುಂಜಂಗಲೊಂದೊಂದಿ,ರಸಂಗಳಂ, ದಾಂಗುಡಿ, ಕುಂದುಂಕಳಂಕಮುಂ

ಬೆಳತೂರು ಶಾಸನದಲ್ಲಿ(ಬೆಳ.ಶಾ) ಕೊಂಡಕೆ, ಕೊಂಡಮನೆ, ವಿಂದಾನನೆ, ಮಾಣಂದಡೆ ಈ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಯು ಹಳಗನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಕೆಲವು ಕಡೆ ಮತ್ತು ನಡುಗನ್ನಡದ ಭಾಷೆಯ ಕಾಲದಲ್ಲಿಯೂ ಹೇರಳವಾಗಿ ಕಾಣಬಹುದು. ಪದ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ವರ್ಗೀಯ ವ್ಯಂಜನದ ಹಿಂದೆ ಬರುವ ಬಿಂದುವಿನ ಬದಲಾಗಿ, ಅದೇ ವರ್ಗದ ಅನುನಾಸಿಕವನ್ನು ಬಳಸಲಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ಜ, ಇ - ಗಳು ಪದಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಬಳಕೆಯಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ಕ್ರಮೇಣ ಕಾಲಕಳೆದಂತೆ ಬಿಂದುವಿನ ಪ್ರವೇಶವಾಗತೊಡಗಿತು. ಪದಾಂತದಲ್ಲಿಯೂ ವಿವಿಧ ಶಾಸನಗಳಲ್ಲಿ ಬರುವ 'ನ್'ಕಾರ/ಬಿಂದು 'ಅಮ' ಆಗಿ ಬಳಕೆಯಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ಕೆಲವು ಕಡೆ ವಿಸರ್ಗದ ಪ್ರಯೋಗವು ಸಂಸ್ಕೃತ ಭಾಷೆಯ ಪ್ರಭಾವದ ಪರಿಣಾಮವಾಗಿ ಬಳಕೆಯಾದದ್ದು ಇದೆ.

'ಅಂ' ಬಳಕೆ: ಹ.ಶಾ. ಪಲ್ಲವರಂ, ಪಲ್ಮಡಿಲುಂ, ಇರ್ವ್ವರಂ

ಬಾ.ಶಾ.01 ಯಜ್ಞನಾಂ

ಬಾ.ಶಾ.02 ಮಾಧುರ್ಯಂ

ಕ.ಶಾ. ಗಜೇಂದ್ರಂ, ಪ್ರತತಿಯಂ, ನೃಪರನಾಂ, ಫಾಲ್ಗುಣಂ ಧಾತ್ರಂ, ನಾಗವಲ್ಲಿಯಂ

ಬೆಳ.ಶಾ. ಮಾತಂ, ನಯದಿಂದಂ, ಬೆದೆಯಂ, ದರದಿಂದಂ, ಪಶುಧನಮಂ

ವಿಸರ್ಗದ ಪ್ರಯೋಗ:

ಹ.ಶಾ. ರಚ್ಯುತಃ, ಸುದರ್ಶನಃ, ನಮಃ

ಬಾ.ಶಾ. ಶ್ರೋತವಿಧಾನತಃ, ವಲ್ಲಭೇಶ್ವರಃ, ಭುವಃ ಪದಾಂತ್ಯದಲ್ಲಿ ವ್ಯಂಜನಗಳ ಪ್ರಯೋಗ ಹಾಗೂ ಪದ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ವ್ಯಂಜನ ದ್ವಿತ್ವಗಳ ಬಾಹುಳ್ಯವನ್ನು ಕಾಣಬಹುದು.

ವ್ಯಂಜನಾಂತಗಳು:

ಹ.ಶಾ. ಕದಂಬಪನ್, ನಾಗೇಂದ್ರಾಭೀಳರ್, ಭಟಹಪ್ಪೋರ್, ಕಳ್ಳೋನ್, ಮಹಾಪಾತಕನ್ ಬಾ.ಶಾ.01 ದುರ್ಗಮೋತದ ಚೀಕರತ್

ಬಾ.ಶಾ.02 ವರ್ಜಿತನ್, ವಿಪರೀತನ್, ಹಿತರ್ಕಳ್, ಮೇಣ್, ವಿಚಾರಮ್

ಕ.ಶಾ. ಸಾಹಸದೋಳ್, ಸುಭಟತೆಯೋಳ್, ನೃಪನಾಂ, ಹರಿಣಾಂಕದೋಳ್, ಮಣ್ಣುಳಾಗ್ರದೋಳ್

ಬೆಳ.ಶಾ. ನಡೆದಳ್, ಮಾಣ್, ಯಶದುಳಿಯಲ್

ವ್ಯಂಜನದ್ವಿತ್ವ ಬಾಹುಳ್ಯ

ಹ.ಶಾ. ಭಟಹರಪ್ಪೋರ್, ಪೊಗಳೆಪ್ಪೊಟ್ಟಣ, ಇರ್ವ್ವರಂ

ಕ.ಶಾ. ದೋರ್ಗವರ್ವದಿಂದೇರಿದ, . . . ಎಂದಿರ್ಪವನೀಶ್ವರ, ಮಿಗಲುರ್ವಿ, ಕರ್ಣನನಲ್ ಪಾಳಕ್ಕೇಲರೊಳರೆ, ಎಸೆದಿಪ್ಪುಪೊಳ್ಳನಂ, ಬುಗಿಲಿಂದಿರ್ಪ್ಪ

ಕ್ರಿ.ಶ. ಆರಂಭದಿಂದ ಹದಿನೈದನೆಯ ಶತಮಾನದವರೆಗೂ ವ್ಯಂಜ- ನಾಂತಗಳ ಪ್ರಯೋಗ ಹೇರಳವಾಗಿ ಕಾಣಬಹುದು. ಅಲ್ಲದೆ ಹಲ್ಮಿಡಿ ಶಾಸನದಿಂದ ಹಳಗನ್ನಡದವರೆಗೆ ವ್ಯಂಜನ ದ್ವಿತ್ವ ಬಾಹುಳ್ಯವನ್ನು ಗಮನಿಸಬಹುದು.

02. ಸಪ್ತಮಿ ವಿಭಕ್ತಿ ಪ್ರತ್ಯಯ 'ಉಳ್' ಪ್ರಯೋಗ: ಹ.ಶಾ. ನಾಡುಳ್, ಬಹುಶತಹವನಾಹವದುಳ್

ಪ್ರಾಚೀನ ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಪ್ರಯೋಗವಾಗುವ 'ಉಳ್' ಪ್ರತ್ಯಯ 10-11ನೇ ಶತಮಾನದಲ್ಲಿ 'ಒಳ್' ಆಗಿ ಮಾರ್ಪಟ್ಟಿರುವುದು.

ಕ.ಶಾ. ಬಾಯೋಳ್, ವೃತ್ತಿಯೋಳ್, ಸಾಹಸದೋಳ್, ಸುಭಟತೆಯೋಳ್, ಚಾಪವಿದ್ಯೆಯೋಳ್,

ಜಾಲದೋಳ್, ಮಭಪಟಳದೋಳ್, ಮಧ್ಯದೋಳ್, ಮಂಜರಿಯೋಳ್, ಹರಿಣಾಂಕನೋಳ್, ಮಂಡಳಾಗ್ರದೋಳ್, ಮಾಡುವರೋಳ್,

03. ಧೀರ್ಘೀಕರಣ:

ಪ್ರಾಚೀನ ಕನ್ನಡದ ಅನೇಕ ವ್ಯಾಕರಣ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆ ಪ್ರತ್ಯಯೀಕರಣ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಹೃಸ್ವಸ್ವರಕ್ಕೆ ಬದಲಾಗಿ ಧೀರ್ಘಸ್ವರಗಳ ಪ್ರಯೋಗ ಕಂಡು ಬರುತ್ತದೆ.

• ದ್ವಿತೀಯಾ ವಿಭಕ್ತಿ ಪ್ರತ್ಯಯದ ಧೀರ್ಘ ಪ್ರಯೋಗ - ಹ.ಶಾ. ಅದಾನ

• ಷಷ್ಠಿ ವಿಭಕ್ತಿ ಪ್ರತ್ಯಯದಲ್ಲಿ ಧೀರ್ಘ ಪ್ರಯೋಗ - ಹ.ಶಾ. ಕಲಬೋರನಾ, ಪಶುಪತಿಯಾ, ದೇಶದಾ, ಪೆತ್ತ ಜಯನಾ, ನಾಮಧೇಯನಾ, ಸರಕ್ಕಲ್ಲಭಟರಿಯಾ ಕ.ಶಾ. ನೃಪರನಾಂ

• ಕ್ರಿಯಾ ಪ್ರತ್ಯಯದಲ್ಲಿ ಧೀರ್ಘ ಪ್ರಯೋಗ - ಹ.ಶಾ. ಕೊಟ್ಟಾರ, ವಿಟ್ಟಾರ

04. ಧ್ವನಿ ಬದಲಾವಣೆ:

• 'ಇ'ಕಾರದ ಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ 'ಎ'ಕಾರದ ಪ್ರಯೋಗ ಹ.ಶಾ. ಕಾದೆರಿದು

• 'ಅ'ಕಾರದ ಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ ಒ/ಓ ಕಾರಗಳ ಬಳಕೆ ಹ.ಶಾ. ಕಳ್ಳೋನ್ ಶೌರ್ಯದ್ಯಮಭರಿತೋನ್

• 'ಬ'ಕಾರದ ಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ 'ವ'ಕಾರದ ಪ್ರಯೋಗ ಹ.ಶಾ. ವಿಟ್ಟಾರ

• 'ಪ'ಕಾರವು 'ಪ'ಕಾರವಾಗಿಯೂ, 'ಹ'ಕಾರವಾಗಿಯೂ ಕೆಲವು ಕಡೆ 'ವ'ಕಾರವಾಗಿಯೂ ಬಳಕೆಯಾಗಿದೆ.

ಹ.ಶಾ. ಪಲ್ಮಡಿಗಿ

ಕ.ಶಾ. ಪಣ್ಣೋಲೆಯಂ

ಬೆಳ.ಶಾ. ಪೊನ್, ಪೊಕ್ಕು, ವೋದಳ್

ಇಂತಹ ಹಲವಾರು ಮಹತ್ವದ ಭಾಷಿಕ ವೈಶಿಷ್ಟ್ಯಗಳನ್ನು ಹಳಗನ್ನಡ ಭಾಷೆ ಹೊಂದಿದೆ. ಅಲ್ಲದೆ ಕವಿರಾಜಮಾರ್ಗಕಾರನು ನಿತ್ಯ ಬದಲಾಗುವ ಕನ್ನಡ ಭಾಷೆಯನ್ನು, ಪ್ರಯೋಗವನ್ನು, ಅಲ್ಲಿರುವ ಸಮಸ್ಯೆಗಳ ಕುರಿತು ಮೊದಲ ಪ್ರಕರಣದ 46ನೇ ಪದ್ಯದಲ್ಲಿ ಹೀಗೆ ಹೇಳಿದ್ದಾನೆ;

ದೋಸಂ ಇನಿತೆಂದು ಬಗೆದು ಉದ್ ಭಾವಿಸಿ ತರಿಸೆಂದು ಕನ್ನಡಂಗಳೊಳ್ ಎಂದು ವಾಸುಗಿಯುಂ ಅರಿಯಲಾರದೆ ಬೇಸರುಗುಂ, ದೇಶಿಬೇರೆವೇರಪುದರಿ
(ಶ್ರೀವಿಜಯ ಕೃತ ಕವಿರಾಜಮಾರ್ಗಂ - ಸಂ: ಎಂ.ವಿ.ಸೀತಾರಾಮಯ್ಯ)

ಈ ಉಕ್ತಿಯಲ್ಲಿ ಆಡುಮಾತು ಮತ್ತು ಗ್ರಾಂಥಿಕ ಎಂಬ ರೂಪಗಳು ಭಾಷೆಗೆ ಇದ್ದುದಾಗಿ, ಅಲ್ಲದೆ ಅಪಭ್ರಂಶ ಪದಗಳು ತಲೆಯೆತ್ತಿರುವ ಅಂಶವನ್ನು ಹೇಳಿ, ಸಾವಿರ ನಾಲಿಗೆಯುಳ್ಳ ಆದಿಶೇಷನು ಕೂಡಾ ದೋಷಗಳನ್ನು ಹೇಳಲಿಕ್ಕೆ ಬೇಸರಿಸುವವನು ಎಂದಿದ್ದಾನೆ ಶ್ರೀವಿಜಯ. ಈತನ ಕಾಲಕ್ಕಾಗಲೇ

ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯ ಮತ್ತು ಭಾಷೆಯು ಒಂದು ನೆಲೆ ಕಂಡುಕೊಳ್ಳುವ ಕಾಲ. ಕವಿರಾಜಮಾರ್ಗಕಾರ ಹೇಳುವ ದಕ್ಷಿಣ-ಉತ್ತರದ ಮಾರ್ಗಗಳು, ದೇಸಿ - ಮಾರ್ಗ ಎನ್ನುವಂತಹ ಅಂಶಗಳು, ಪ್ರಾದೇಶಿಕ ಭಾಷೆಯನ್ನು ಆಡು-ಗ್ರಂಥಸ್ಥ ಭಾಷೆಗಳ ಪರಿಚಯ ನೀಡುತ್ತದೆ.

ಪ್ರಾಚೀನ ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ - ವ್ಯಾಖ್ಯಾನ ಗ್ರಂಥ, ಶಾಸ್ತ್ರ ಗ್ರಂಥ, ಅಲಂಕಾರ ಗ್ರಂಥ, ಛಂದೋ ಗ್ರಂಥ ಹಾಗೂ ಚಂಪು ಕಾವ್ಯ, ಗದ್ಯ ಕಥೆಗಳನ್ನು ಅನುಲಕ್ಷಿಸಿದಾಗ, ಈ ಮೊದಲೆ ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯದ ಸೃಷ್ಟಿಕಾರ್ಯ ಹೇರಳವಾಗಿತ್ತೆಂಬುದನ್ನು ತಿಳಿಯುತ್ತದೆ. ಅನೇಕ ಗ್ರಂಥಗಳು ನಮಗೆ ಇಂದಿಗೂ ಲಭ್ಯವಿರದ ಕಾರಣ ಅವುಗಳ ಪರಿಚಯ ಆಗುತ್ತಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ಸಾಹಿತ್ಯ ಮತ್ತು ಭಾಷೆ ಸಮೃದ್ಧಿಯನ್ನು ಪಡೆದಿದ್ದವು ಎಂಬುದನ್ನು ಲಭ್ಯ ಗ್ರಂಥಗಳು ಸಮರ್ಥಿಸುತ್ತವೆ.

ಹಳೆಗನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯವು ಪಂಪನಿಂದ ತೆರೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತದೆ. ಈ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಚಂಪು ಸಾಹಿತ್ಯ ಔನತ್ಯವನ್ನು ಪಡೆಯುತ್ತದೆ. ಪಂಡಿತರಿಂದ, ಪಂಡಿತರಿಗಾಗಿ ನಿರ್ಮಿತವಾದ ರಾಜಸಮ್ಮುಖ ಸಾಹಿತ್ಯ ಎನಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತದೆ. ಒಂದು ಕಡೆಗೆ ಧಾರ್ಮಿಕ ಅಸ್ತಿತ್ವವನ್ನು ಉಳಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ ಪ್ರಯತ್ನವಾದರೆ, ಇನ್ನೊಂದೆಡೆ ಭಾಷೆ ಬದಲಾವಣೆಯ ಅಸ್ತಿತ್ವವನ್ನು ಉಳಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದು ಮುಖ್ಯವಾಗಿತ್ತು. ಹಳೆಗನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯದ ಮೇಲೆ ಸಂಸ್ಕೃತ ಭಾಷೆಯ ಪ್ರಭಾವ ಗಾಢವಾಗಿರುವುದನ್ನು ರತ್ನತ್ರಯರಲ್ಲಿ ಹಾಗೂ ಉಳಿದವರಲ್ಲಿಯೂ ಕಾಣಬಹುದು. ಆದರೆ, ಸಂಸ್ಕೃತಮಯವಿಲ್ಲದಿರುವುದು ಗಮನಿಸಬೇಕು. ಭಾವ ದೇಸಿಯತೆಯಿಂದ, ಭಾಷೆ ಮಾರ್ಗದಿಂದ ಕೂಡಿರುವ ಸಂಗಮವೆಂದು ಹೇಳಬಹುದು. ಜೈನ ಧರ್ಮಿಯರಿಂದ ಸೃಷ್ಟಿಯಾದ ಲೌಕಿಕ, ಆಗಮಿಕ ಕೃತಿಗಳು ವೀರ-ರೌದ್ರ, ಅದ್ಭುತ-ಶಾಂತ ರಸಗಳಿಂದ ತುಂಬಿ ತುಳುಕುತ್ತವೆ. ಪ್ರೌಢ ಕಾವ್ಯಗಳ ಸರಣಿಯಲ್ಲಿ ನಯಸೇನನಿಂದ ಧರ್ಮಾಮೃತ, ದುರ್ಗಸಿಂಹನಿಂದ ಪಂಚತಂತ್ರ ಕೃತಿಗಳು, ಕತೆಯಿಂದ ಕೂಡಿ ಗದ್ಯದಲ್ಲಿ ಇರುವುದನ್ನು ಗಮನಿಸಬೇಕು. ಪ್ರೌಢ ಕಾವ್ಯಗಳಿಗೆ ತಕ್ಕದಾದ ಪ್ರೌಢ, ಗಂಭೀರ ಭಾಷೆಯ ಬಳಕೆಯ ಜೊತೆಗೆ ಶ್ರೀಸಾಮಾನ್ಯನ ಇಚ್ಛೆಗೆ ಒಪ್ಪುವ ಗದ್ಯ ಭಾಷೆಯನ್ನು ಕಥೆಗಳಲ್ಲಿ ಬಳಸಲಾಯಿತು.

ಪಂಪನು ತನ್ನ ಕಾವ್ಯದ ಕುರಿತು, ಜೊತೆಗೆ ಭಾಷೆಯ ಪ್ರಯೋಗದ ಕುರಿತು ಆಶ್ವಾಸ-01, 08ನೇ ಪದ್ಯದಲ್ಲಿ ಹೀಗೆ ಹೇಳುವುದುಂಟು:

ಬಗೆ ಪೊಸತಪ್ಪುದಾಗಿ ಮೃದು ಬಂಧದೊಳೊಂದುವುದೊಂದಿ ದೇಸಿಯೊಳಿ ಪುಗುವುದು ಪೊಕ್ಕ ಮಾರ್ಗದೊಳಿ ತಳ್ಳುದು ತಳ್ಳೊಡೆ ಕಾವ್ಯಬಂಧಮೊ
ಪ್ಪುಗುಮೆಳಮಾವು ಕೆಂದಳಿರ ಪೂವಿನ ಬಿಣ್ಣೊಳಿಯಿಂ ಬಟಿ ಲ್ಲು ತುಂ ಬಿಗಳನೆ ತುಂಬಿ ಕೋಗಿಲೆಯೆ ಬಗ್ಗಿಸೆ ಸುಗ್ಗಿಯೊಳೊಪ್ಪುವಂತೆವೋಲೆ (ಪಂಪ
ಮಹಾಕವಿ ವಿರಚಿತ ಪಂಪಭಾರತಂ - ಗದ್ಯಾನುವಾದ: ಎನ್.ಅನಂತರಂಗಾಚಾರ್)

ಇಲ್ಲಿ ಹೇಳುವ ದೇಸಿ ಮಾರ್ಗದ ಸಮನ್ವಯ ಒಂದು ಕಡೆಯಾದರೆ, ಪಾಂಡಿತ್ಯ ಮತ್ತೊಂದೆಡೆ ಕರೆದುಕೊಂಡು ಹೋಗುವುದನ್ನು ಕಾವ್ಯದುದ್ದಕ್ಕೂ ಕಾಣಬಹುದು. ಅಮೂರ್ತವಾಗಿರುವ ಭಾವ, ಬಿಂಬ, ಪ್ರಭಾವ ಮುದ್ರೆಗಳೆಲ್ಲಾ ದೇಸಿಯತೆಯಿಂದ ಕೂಡಿದ್ದಾದರೆ, ಮೂರ್ತರೂಪದ ಮಾಧ್ಯಮ ಭಾಷೆ ಮಾರ್ಗದಿಂದ ಕೂಡಿದ್ದಾಗಿದೆ. ತಾನು ರಚಿಸಿರುವ ಕಾವ್ಯವು ಹೊಸತಾಗಿ, ಮೃದು ಬಂಧದ ಭಾಷೆಯಿಂದ ಒಳಗೊಂಡಿದ್ದು ಎಂದು ಸಮರ್ಥಿಸಲು 1 - 2ನೇ ಚರಣಗಳನ್ನು ಬಳಸುತ್ತಾನೆ. ಇದನ್ನು ಪುಷ್ಪಕರಿಸಲು 3-4ನೇ ಚರಣಗಳು ಸಹ ಬಳಸಿ, ಸುಂದರವಾಗಿ ಸ್ಫುಟವಾಗಿ ಅರ್ಥ ತೆರೆದುಕೊಳ್ಳುವಂತೆ ಮಾಡುತ್ತಾನೆ. ಅಲ್ಲದೇ ಇನ್ನೊಂದೆಡೆ ಪ್ರಥಮಾಶ್ವಾಸದ 12 ನೇ ಪದ್ಯದಲ್ಲಿ:

'ಲಲಿತಪದಂ ಪ್ರಸನ್ನ ಕವಿತಾಗುಣಮಿಲ್ಲದೆ ಪೋಣ್ಣು ಪೇಟ್ಟು ಬೆಿ ಳ್ಳ ಕೃತಿಬಂಧಮುಂ ಬರೆ[ಪ್ರ]ಕಾಱ ನ ಕೈಗಳ ಕೇಡು ನುಣ್ಣಿನ|| ಪ್ಪಳಕದ ಕೇಡು ಪೇಟಿ
ಸಿದೊಡರ್ಥದ ಕೇಡನೆ ಪೇಟ್ಟು ಬೀಗಿ ಪೊ ಟ್ಪಳಿಸಿ ನೆಗಟ್ಟಿಗಾಟಿಸುವ ದುಷ್ಯವಿಯುಂ ಕವಿಯೆಂಬ ಲೆಕ್ಕಮೇ' (ಪಂಪ ಮಹಾಕವಿ ವಿರಚಿತ ಪಂಪಭಾರತಂ
- ಗದ್ಯಾನುವಾದ: ಎನ್.ಅನಂತರಂಗಾಚಾರ್)

ಪ್ರತಿಯುಗದಲ್ಲಿ ಕವಿಗೆ ಇರುವ ಅಸ್ತಿತ್ವದ ಪ್ರಶ್ನೆಯಿದು.

ಮಹಾಕವಿಗಳೆಲ್ಲ ತಮ್ಮ ಕಾವ್ಯದ ಆರಂಭದಲ್ಲಿ ಇಂತಹ ಪದ್ಯಗಳನ್ನು ಬರೆದದ್ದು ಇದೆ. ಮೀಮಾಂಸೆಗೆ, ಭಾಷೆಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಅಲ್ಲದೆ ಸ್ವವಿಚಾರಗಳನ್ನು ಹೇಳಲು ಕೆಲವರು ಪ್ರಯತ್ನ ಪಟ್ಟಿರುವುದುಂಟು. ನಂತರ ಬಂದ ನಯಸೇನನು ಅಂದಿನ ಭಾಷೆಯ ಸ್ಥಿತಿಯ ಕುರಿತು ಹೇಳಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸುತ್ತಾನೆ. ಜನಸಾಮಾನ್ಯರು ಇಚ್ಛಿಸುವ ಕಥೆಯನ್ನು ಗದ್ಯದಲ್ಲಿ ಹೇಳಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸಿದನು. ಇಂತಹ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಆತನಿಗೆ ಎದುರಾದ ಭಾಷಿಕ ಸಮಸ್ಯೆಯ ಕುರಿತಾಗಿ ಹಾಗೂ ಅಂದಿನ ಕವಿಗಳಿಗಿರುವ ಭಾಷಿಕ ಎಡಬಿಡಂಗಿತನವನ್ನು ಆಶ್ವಾಸ-01, ಪದ್ಯ - 42ರಲ್ಲಿ ಹೀಗೆ ಹೇಳಿದ್ದಾನೆ:

'ಸಕ್ಕದಮಂ ಪೇಟ್ಟೊಡೆ ನೆಲೆ ಸಕ್ಕದಮಂ ಪೇಟ್ಟಿ ಸುದ್ದಗನ್ನಡದೊಳ್ತಂ ದಿಕ್ಕುವುದೇ ಸಕ್ಕದಮಂ ತಕ್ಕುದೆ ಬೆರಸಲ್ಯೆ ಘೃತಮುಮಂ ತೈಲಮುಮಂ' (ನಯಸೇನ
ವಿರಚಿತ ಧರ್ಮಾಮೃತ - ಗದ್ಯಾನುವಾದ: ಕೆ ವೆಂಕಟಪ್ಪ)

ಸಂಸ್ಕೃತ ಭಾಷಾ ಪ್ರಭಾವದಿಂದ ಹೊರಬರದ ಕವಿಗಳಿಗೆ ಕಿವಿಹಿಂಡಿ ಹೇಳಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸುತ್ತಾನೆ. ಕಾವ್ಯ ಬರೆಯುವುದಾದರೆ ಸಂಸ್ಕೃತದಲ್ಲಿ ಬರೆ, ಇಲ್ಲವಾದರೆ ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಬರೆ ಎಂದು ನಿರ್ದೇಶಿಸುತ್ತಾನೆ. ಇವೆರಡರ ಬೆರಕೆ ತುಪ್ಪ ಎಣ್ಣೆಯಂತೆ ಎಂದು ನಿಷೇಧವನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಾನೆ. ಪಂಪನು ತಾನು ರಚಿಸಿ ಹೊರಟ ಕಾವ್ಯ ಹೊಸ ರೀತಿಯದು ಎಂದ ಹಾಗೆ, ನಯಸೇನನು ತನ್ನ ಕಾವ್ಯದ ಸಾಂದ್ರತೆಯ ಕುರಿತು ಪ್ರಥಮಾಶ್ವಾಸದ - 41ನೇ ಪದ್ಯದಲ್ಲಿ ಹೀಗೆ ಹೇಳುತ್ತಾನೆ.

'ಪೊಸಗನ್ನಡದಿಂ ವ್ಯಾವ ಣಿಸುವೆಂ ಸತ್ಯತಿಯನೆಂದು ಕನ್ನಡಮಂ ಚಿಂ ತಿಸಿ ಕೂಡಲಾಱ ದಕ್ಕಟ ಮಿಸುಕದ ಸಕ್ಕದಮನಿಕ್ಕುವನುಂ ಕವಿಯೇ' (ನಯಸೇನ
ವಿರಚಿತ ಧರ್ಮಾಮೃತ - ಗದ್ಯಾನುವಾದ: ಕೆ ವೆಂಕಟಪ್ಪ)

ಪರ ಭಾಷೆಯನ್ನು ತಂದು ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಬೆರೆಸುವವನು ಕವಿಯೇ? ಎಂದು ಪ್ರಶ್ನಿಸುತ್ತಾನೆ. ನಿತ್ಯ ಬದಲಾಗುವ ಭಾಷೆಯು ಗಟ್ಟಿತನ ಉಳಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕಾದರೆ ಅದರ ಶಬ್ದ ಭಂಡಾರ ಹೆಚ್ಚಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು ಅಲ್ಲದೆ ಅದನ್ನು ಪ್ರಯೋಗಿಸಬೇಕು, ಅಂದಾಗಲೇ ಅದು ಬೆಳೆಯುತ್ತದೆ. ಸುದ್ದಗನ್ನಡದ ಪ್ರಯೋಗಕ್ಕಾಗಿಯೇ

ಕ್ರಿ.ಶ.1225ರಲ್ಲಿ ಅಂಡಯ್ಯ 'ಕಬ್ಬಿಗರ ಕಾವ' ಕೃತಿಯನ್ನು ಕನ್ನಡ ಲೋಕಕ್ಕೆ ನೀಡಿರುವನು. ಹಳಗನ್ನಡ ಭಾಷೆಯು ವಿವಿಧ ಭಾಷಿಕ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಯನ್ನು ಒಳಗೊಂಡು ತನ್ನ ಸ್ವರೂಪ ತಾಳಿರುವಂತದ್ದು. ಈ ಸಂಪ್ರಬಂಧದ ಮಹತ್ವದ ಅಂಶಗಳನ್ನು ಈ ಕೆಳಗಿನಂತೆ ಪಟ್ಟಿ ಮಾಡಬಹುದು ;

- 'ಪ'ಕಾರವು 'ಪ'ಕಾರವಾಗಿ ಬಳಕೆ, ಹಳಗನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಕೆಲವು ಕಡೆ 'ಹ'ಕಾರ ಆಗಿರುವುದು.
  - 'ವ'ಕಾರವು ಸಹಜವಾಗಿ ಬಳಕೆಯಾಗುತ್ತಿದ್ದು, ಹಳಗನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಕೆಲವು ಕಡೆ 'ಬ'ಕಾರವಾಗಿ ಬಳಕೆಯಾಗುವುದಕ್ಕೆ ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿತು.
  - ಆಖ್ಯಾತ, ನಿಷೇಧ, ದ್ವಿತೀಯಾ, ಷಷ್ಠಿ, ಸಪ್ತಮಿಗೆ ಅಂಟುವ ಪ್ರತ್ಯಯಗಳಲ್ಲಿ ಧೀಘೀಕರಣ ಪ್ರಯೋಗ, ಹಳಗನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಹೃಸ್ವೀಕರಣಗೊಂಡವು.
  - ಲಿಪಿಯಲ್ಲಿಯ ರಳ, ಕುಳದ ಬಳಕೆ ಇರುವುದು.
  - ವ್ಯಂಜನ ದ್ವಿತ್ವ ಬಾಹುಳ್ಯದಿಂದ ಕೆಲವು ಕಡೆ ಮುಕ್ತೆ.
- ಒಟ್ಟಾರೆ ಇಂದಿನ ಕನ್ನಡ ಭಾಷೆಯ ಓಟಕ್ಕೆ ಹಳಗನ್ನಡ ಭಾಷೆಯು ಭದ್ರವಾದ ಬುನಾದಿ ಹಾಕಿಕೊಟ್ಟಿತು.

ಗ್ರಂಥ ಋಣ:

- 01.ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯ ಸಮೀಕ್ಷೆ - ಜಿ.ಎಸ್. ಶಿವರುದ್ರಪ್ಪ
- 02.ಶಾಸನ ಮತ್ತು ಗದ್ಯ - ಹು.ಕಾ.ಜಯದೇವ
- 03.ಶ್ರೀವಿಜಯಕೃತ ಕವಿರಾಜಮಾರ್ಗಂ - ಸಂ.ಎಂ.ವಿ.ಸೀತಾರಾಮಯ್ಯ
- 04.ಪಂಪ ಮಹಾಕವಿ ವಿರಚಿತ ಪಂಪಭಾರತಂ-ಗದ್ಯಾನುವಾದ:ಎನ್.ಅನಂತರಂಗಾಚಾರ್
- 05.ನಯಸೇವ ವಿರಚಿತ ಧರ್ಮಾಮೃತಂ - 'ಕೆ. ವೆಂಕಟಪ್ಪ

